

ویژگی‌های شرق‌شناسانه نگاه لرد کرزن به ایران

* جلیل دارا

E-mail: j.dara@modares.ac.ir

** محمد بابامیر ساطعی

E-mail: m.babamirm@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۶/۱۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۴/۱۹

چکیده

بررسی متن‌های تاریخی نشان می‌دهد که در دوران جدید، اشتیاق دولت‌های اروپایی به شناخت شرق از جمله ایران افزایش یافته و هرکدام از آن دولت‌ها به شیوه‌های مختلف به دنبال رسیدن به این هدف بسیار پر ارزش بودند. آثار و منابع مکتوب از جمله سفرنامه‌ها در این زمان، مهم‌ترین ابزار شناخت این دولت‌ها از جمله انگلستان بود. بر همین اساس، کتاب‌ها و سفرنامه‌های متعددی در زمینه‌ی ممالک مشرق زمین به نگارش درآمد. یکی از مهم‌ترین این آثار مربوط به نوشته‌های لرد کرزن از جمله سفرنامه «ایران و قضیه ایران» است. جایگاه کرزن به دلیل کسب مناصب مهم در دولت بریتانیا که تا سمت وزیر امور خارجه این کشور نیز پیش رفت و همچنین به دلیل تلاش وی برای اخذ امتیازات استعماری از ایران از جمله انعقاد قرارداد ۱۹۰۷ و ۱۹۱۹، از اهمیت بالایی برخوردار است. سؤال اساسی تحقیق این است که با مبنا قرار دادن نظریه شرق‌شناسی ادوارد سعید، نگاه لرد کرزن نسبت به ایران بر چه شاخصه‌هایی استوار است؟ فرضیه تحقیق بیانگر این امر است که فرادستانه بودن، دیگرسازی براساس مفاهیم ذات‌گرایانه، نگاه کل‌نگر و تعمیم دهنده، از شاخصه‌های حاکم بر دیدگاه لرد کرزن درباره ایران است.

کلید واژه‌ها: لرد کرزن، شرق‌شناسی ادوارد سعید، غرب، ایران.

* استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه تربیت مدرس، نویسنده‌ی مسئول

** کارشناسی‌ارشد علوم سیاسی دانشگاه تربیت مدرس